

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ NEDEN “YAŞATIR”, NEDEN ÖNEMLİ VE NEDEN TAM UYGULANMALI?

1. İstanbul Sözleşmesi, kadınlara verilen güçlü bir devlet sözüdür. “Devlet, hiçbir ayrımcılık yapmadan tüm kadınların yaşam hakkını koruyacaktır” taahhüdüdür. Bu kararlı duruşun neticesinde 6284 sayılı Kanun çıkarılarak Sözleşme ilkelerinin (çoğu) iç hukukumuza girmiştir. Zaten eksik uygulanan İstanbul Sözleşmesi’nden çıkışı konuşmak; şiddet uygulayanları cesaretlendirir ve yargıya ve kolluğa yanlış yönde bir mesaj verir.
2. İstanbul Sözleşmesi, kadın-erkek eşitliği konusunda devletin taahhüdüdür. Anayasamızın 10. maddesi ile devlete yüklenen pozitif yükümlülük ile uyumludur. Kadına şiddetin temelinde kadının “alt bir konumda” görülmesi vardır: Okumak veya çalışmak veya ayrılmak istediği için şiddet gören bir erkek haberi duydunuz mu? Kadınların eşit hakları olduğunun kabulü, tüm toplumda kadına “bakış açısının” değişmesi; kadına karşı şiddet ile mücadelede başarı için ön şarttır.
3. İstanbul Sözleşmesi, EĞİTİMİ mücadelenin kalbine oturtuyor: Eğitimde, her aşamada (küçük yaşlardan başlayarak) kadın-erkek eşitliği, kadınlara saygı, ihtilafları konuşarak, şiddete başvurmadan çözümlerinin müfredata eklenmesini öngörüyor. Ülkemizin en eksik uygulaması da bu konuda: Hatta 2019’da MEB ve YÖK, kadın-erkek eşitliği programlarını ve projelerini iptal etti!
4. İstanbul Sözleşmesi, “töre, ahlak, namus” vb. söylemlerin şiddete gerekçe olmasını yasaklıyor. Bu da son derece hayati bir ilkedir; “*namus meselesiydi, tahrik vardı*” deyip, katillerin ceza indirimi almaması için! Esasında ülkemizde de ilkesel olarak durum böyle, ancak uygulamada birçok yanlış yapılıyor. İstanbul Sözleşmesi’nden çıkış, mahkemelere son derece yanlış yönde bir mesaj olur.
5. İstanbul Sözleşmesi, “ısrarlı takibi” (taciz amaçlı takibi) tanımlıyor ve o aşamanın da cezalandırılmasını öngörüyor. İsrarlı takip aşamasında (eş veya eski eş dahi olsa) failer cezalandırılrsa; cinayetlerin çoğu önlenebilir! Maalesef Türk Ceza Kanunu’nda “ısrarlı takip” hâlâ ayrı bir suç olarak düzenlenmemiştir. Elbette, benzer suçlar TCK’da var, tehdit vb. gibi, ancak bazı durumlar hiç birine “tam” uymuyor; ısrarlı takip ayrı ve ağır cezası olan bir suç olarak tanımlanmalı.
6. İstanbul Sözleşmesi, caydırıcılık amacıyla, mevcut eşe olduğu gibi “*eski eşe*” veya “*birlikte yaşayan kişiye*” karşı şiddetin de ağırlaştırılmış ceza sebebi olmasını öngörüyor. TCK’da ise sadece “mevcut eşe” karşı şiddet ağırlaştırılmış ceza sebebidir. Oysa şiddet vakalarının çoğu eski eşe, eski kız arkadaşına karşı işleniyor. Kadın cinayetleri ülkemizin kanayan yarası, burada artık “evli olmayanlara” ayrımcılık yapılmamalı: tüm vakalara ceza ağırlaştırılmalı ki caydırıcı olsun!
7. İstanbul Sözleşmesi, birçok şiddet türünü [ilk defa] açıkça tanımlıyor ve her tür şiddete

karşı net bir tavır ortaya koyuyor, kapsayıcı bir mücadele öngörüyor. Fiziksel, cinsel, psikolojik, ekonomik şiddetin türlerini tanımlıyor.

8. İstanbul Sözleşmesi, devlete etkili bir şekilde soruşturma ve kovuşturma yapılması yükümlülüğünü getiriyor. Bu konuda bizde asıl sorun uygulamada. İstanbul Sözleşmesi'nin de vurguladığı üzere yargıçlara, kolluk kuvvetlerine bu konuda sürekli eğitim verilmeli, mesleğe giriş sınavlarında bu konuda sorular olmalı. Savcıya gitme cesareti bulan kadınların %82'si "takipsizlik" kararı ile karşılaşılıyor!
9. İstanbul Sözleşmesi birçok koruma tedbiri öngörüyor: Ancak ülkemizde koruma tedbirleri etkin şekilde uygulanmıyor: Sözde "Koruma tedbiri" kararları veriliyor, ancak denetlenmiyor. Cinayetlerin birçoğu eşe/eski eşe karşı "koruma tedbiri" varken işleniyor! Örneğin, elektronik-kelepçe yaygın uygulansa, ısrarlı takip aşamasında fail cezalandırılırsa, yüzlerce kadınıımız şimdi hayatta olurdu.
10. İstanbul Sözleşmesi, şiddet vakası olduğunda, zorunlu arabuluculuk ve uzlaştırma öngörülmesini yasaklıyor. Çünkü bir kere şiddet uygulayan çoğu kez tekrar şiddet uygulayacaktır (ve artan bir dozla): Hiçbir kadın, şiddeti kabul etmek, korku içinde yaşamak zorunda değildir! Barışmak "zorunda" değildir. Ayrıca, bu çocuklar için de hem fiziksel hem psikolojik tehlike arz eden bir durumdur.
 - İstanbul Sözleşmesi, kazanılmış temel haktır: Anayasamızın 90.cı maddesine göre Kanun hükmündedir. Daha 8 yıl önce TBMM'de oy birliği ile onaylanmıştır. Biz çağdaş Cumhuriyeti yaşamış, kazanılmış tüm haklarımızın farkında olan kadınlarız. Asla bu konuda bir geri adımı kabul etmeyiz. Her gün bir cinayet, her gün ağır bir şiddet vakası: Birakın İstanbul Sözleşmesi'nden çıkışı konuşmayı; tam uygulanmasını konuşun.

Saygılarımla, Av. Ece Güner Toprak.